

פרשת ויחי
גליון 322
תשפ"א

משנת חכמים
מיתורם של רבותינו

תורת אמת היתה בפיהו • מורנו המרא דאתרא הגרי"מ זוננפלד שליט"א

דברי הערכה על מורנו הרב זצ"ל שנכתבו ע"י חתנו וממלא מקומו מורנו הגאון רבי יעקב מאיר זוננפלד שליט"א מרא דאתרא וראש ישיבת "כנסת חזקיהו" לצעירים

'דרך הרב'

הרה"ג רבי יצחק זאב ארלנר שליט"א
ראש ישיבת מדרש יחיאל ביתר
תלמיד ותיק למורנו הרב

כי מי דברי בו זכור אזכרנו עוד. ברצוני להתמקד בדבר אחד שלא מש מזכרונ, ולקחתי אותו להדרכה לדרך הלימוד, ולדרך הבנת שיעורים למג"ש, כידוע אצל מי שלמד אצל מוריני הרב זצ"ל, שכשתלמיד היה שואל בשיעור מדוע שלא נאמר הפוך, היה מגיב באמירתו הידועה שהיה אומר אותה במין הומור 'אם אפשר לומר ישר, למה לומר הפוך'.

אבל פעם אחת באמצע שיעור כשהרב הסביר איזה ענין, ותלמיד שאל למה לא נאמר הפוך, והרב מיישר מבטו אל התלמיד, היתה דממה, והרגשנו שעומד לומר דברים נוקבים, וכך אמר:

אני מוסר שיעור כבר כמה מחזורים במסכת זו, וכשאני ניגש ללמוד את הסוגיא, אני לומד עשרים פעמים את הגמ' לפני שאני נכנס לסוגיא עם הראשונים, ומגיע בחור שלמד בקושי פעם אחת, ושואל למה לא לומר הפוך?

וזה היה לי תמרור דרך כשזכיתי לעסוק בהרצת תורה ומסירת שיעורים, ואני קורא בזה לכל ידידי ומכרי הרמ"ם ומרביצי התורה וכן לכל הלומד לעצמו, לשמוע היטב הדרכה זו, גם דבר שכבר ידעתי וגם דבר שמסרת עליו שיעורים והדברים ידועים לך, וכתובים ומסוכמים לך, להתחיל הכל מהתחלה הכנת שיעור – פירושו ללמוד היטב הגמ' פעמים רבות עד שהכל ברור, וזה הכנה ראשונית לכניסה לסוגיא ולהבנת דברי הראשונים והאחרונים.

וכל קיצורי הדרך באים על חשבון איכות ההכנה וההעמקה וכמובן על חשבון איכות הזכות הגדולה בהרצת תורה בהכנה רחבה ובבהירות. ויה"ד שנזכה להמשיך ללמוד וללמד כפי שהורונו רבותינו הגדולים זי"ע.

מדת האמת, על כל דרכי הנהגתו, הן בין אדם למקום, והן בין אדם לחבירו.

ייחודו של מורנו הרב זצ"ל, במדת האמת, התייחדה גם באופן מיוחד, בנוגע לכל מה שמתרחש בקרב אנשי שלומנו, שהרי אנו חיים בעלמא דשיקרא, כאשר השקר מקיף את כל תחומי החיים, ועל זה כבר אמר החכם מכל האדם בקהלת ז' כ"ט, אשר עשה האלוקים את האדם ישר, והמה בקשו חשבונות רבים, וברש"י "חשבונות רבים, מחשבות ומזימות".

לדאבוננו החשבונות הרבים, חדרו במידה מרובה גם בקרב אנ"ש, בכל מיני אופני התנהגות, של אחד בפה ואחד בלב, חישובים ואינטרסים "לשם שמים" כביכול וכדומה, וזה משפיע על כל מערכות החיים של הכלל והפרט.

בתוך הים הסוער הזה, של החשבונות הרבים, היה מורנו הרב זצ"ל, אי של אמת ושל ישרות, בכל מהותו הפנימית והחיצונית, הן בהתנהגותו האישית, והן בהתנהגותו ביחס לכל אחד ואחד, הן כרב והן כראש ישיבה. הוא היה נקי מכל החשבונות הרבים, והיה ישר כפי שעשהו האלוקים.

וצריך להבין, שכל מי שזוכה לשמור על צלם האלוקים, ולהיות ישר כפי שעשהו האלוקים, הרי ברור שדמות זו היא מאירה ומלבבת כל לב, זו היתה הסיבה שדמותו של מורנו הרב זצ"ל, היתה כובשת ומקסימה את כל

יכול לכל, תלמוד לומר, לכל אשר יקראוהו באמת" וצריך להבין, מה הכוונה, לכל אשר יקראוהו באמת, הרי פשוט שמי שקורא אל הקב"ה, הוא קורא באמת, וא"כ מהי ההגדרה של לקרוא באמת.

אלא שכאן אנו מגיעים ליסוד העיקרי שלימדונו רבותינו, בעבודת ה' בכלל, ובאמונה בפרט, "וידעת היום והשבות אל לבבך", ישנה ידיעת המוח, וישנה הרגשת הלב, הגה"צ רבי אלי' לופיאן זצ"ל היה מספר, ששמע מר' יצחק בלאזר זצ"ל שאמר, כשם שפשוט הוא, שמה שראובן יודע, אינו מחייב את שמעון. כך גם באדם בעצמו, אם האדם לא יתאמץ להשיב את ידיעת המוח אל הלב, הרי שהמוח והלב הם כשתי רשויות, ומה שהמוח יודע, אינו מחייב את הלב.

לפי"ז יתכן, שזאת ההגדרה של "תורת אמת היתה בפיהו" שלא היה חילוק רשויות בין "וידעת היום", לבין "והשבות אל לבבך" וכל מה שהוא ידע, הוא היה משיב אל הלב, וזהו התואר הנעלה של "תורת אמת היתה בפיהו".

דומני, כי מדת האמת הזאת של פיו ולבו שווים, זו היא אבן השתיה, שעליה השתית רבנו את תורתו יראתו וכל דרכי הנהגתו, ואשר מכוחה זכה, לתואר הנשגב של "תורת אמת היתה בפיהו" וכאשר נתבונן בדמותו רבת האנפין של רבינו, נראה איך השפיעה

נה איננו מתיימרים לתאר את גדלו וידו החזקה של רבינו בתורה וביראה, אך עלינו לנסות עד כמה שיידינו מוגעת, להתבונן בתכונה העיקרית של רבינו, אשר ממנה פינה ויתד, לדמותו הגדולה, שזכינו לאורה.

כדי לעמוד על הייחוד בדמותו של רבינו, עלינו להקדים ולהתבונן בדברי הנביא מלאכי (פ"ב ו') "תורת אמת היתה בפיהו וגו'" וצריך להבין, מהי המשמעות של "תורת אמת" האם יש מציאות של תורת ה', שאינה תורת אמת, הרי כל מה ששייך לתורת ה', היא תורת אמת.

והנה הרד"ק מפרש וז"ל "תורת אמת היתה בפיהו, כמו שהיתה תורת ה' בפיו, שהיה מורה אותה לרבים, כן היתה בלבו, זהו 'תורת אמת' שלא היה אחד בפה ואחד בלב, זהו ועוולה לא נמצא בשפתיו".

לכאורה כוונת דבריו, שכל המלמד תורה לרבים, ואין פיו ולבו שווים, במה שהוא מלמד, הרי תורתו שמלמדה לרבים, היא בבחינת עוולה, כי כלפי חוץ הוא מופיע כמרבץ תורה, אך אליבא דאמת, אין פיו ולבו שווים.

ואולי אפשר לבאר באופן נוסף, לפמש"כ בתהלים "קרוב ה' לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת", ובילקו"ש שם, "קרוב ה' לכל קוראיו,

המשך בעמ' ד' <<<

לעילוי נשמת
הרב מ"שה בן רהמים והגם ז"ל ומרת רחל זינת בת
אברהם ונאמר נא על י"ח תורתו
ת.נ.צ.ב.ה.

זמני היום - לאופק נכסים

10:03	סו"ד תפילה	4:15	הדלקת נרות
11:44	חצות	6:42	נץ החמה
4:45	שקיעה		סוּזֶק"ש:
5:25	צאת השבת	8:25	מג"א
5:58	ר"ת	8:34	מג"א (72)
	ברכי נפשי	9:13	גרא

להערות ולמשלוח חומר לעורך
בפקס: 153-4-653-1557
לתרומות והנצחות: 054-846-8706
וב'נדרים פלוס' קופת 'משנתה של תורה'
לקבלת העלון במייל: Mishnatar@gmail.com

משנת המוסר

מאוצרו של מרן המשגיח זצוק"ל

התעלמות מביקורת

ופניני אור וזרחלויות שגשגעו עמך המשגיח זצוק"ל על הרב זצ"ל

שעוסק בדרך ארץ, אבל כל רגע הוא מנצל, אותו בחור פחד לגשת, כי בשלמא אם הבת רואה אבא שלא לומד, תרצה מישהו שלומד, אבל כשיש לו דוגמה שאפשר ללמוד וגם לעבוד, מדוע שתמצא שהוא ילמד. הוא שאל את הרב מישקובסקי, תשובתו הייתה, מדוע אתה רואה כך את הדברים, אתה יודע איזו מעלה עליונה זה לנצל את הזמן ללימוד למרות העבודה כל רגע. כלומר, ודאי יש צד כמו טענת אותו הבחור, אבל בסך הכול מסתבר יותר שלא כך.

המשגיח זצוק"ל היה מספר בהערצה, שכאשר היה פעם בחור שפגיעתו היתה רעה והישיבה התקשתה להתמודד עמו, בהנהלת הישיבה דנו בכבוד ראש האם לשלחו, והנה בדיוק אז ניגש הבחור מעצמו להתייעץ עם ראש הישיבה הרב מישקובסקי זצ"ל האם כדאי לו לעזוב הישיבה. הרב חשב, ולבסוף ייעץ לו שכדאי לו להמשיך ללמוד בישיבה. כאשר נודע הדבר לאנשי הצוות, התפלאו - מדוע ראש הישיבה המליץ לבחור שיישאר בישיבה, ולא ניצל את ההזדמנות שהבחור יעזוב את הישיבה מיוזמתו? הסביר: כשהוא בא אלי להתייעץ, חובתי הייתה לייעץ לו מה **טובתו האישית,** ואף שלישיבה היה יותר כדאי שהבחור יעזוב - חשבתי **שעבורו** יהיה יותר תועלת שיישאר בישיבה.

כאשר הרב זצ"ל השתתף פעם בשמחת בר-מצוה של אחד מתושבי רכסים, בירך את חתן בר המצוה שיהיה סוחר גדול! ציבור המשתתפים הופתע מאוד. ראה הרב את התימהון בעיניהם של השומעים. המשיך ואמר: אסביר לכם את ברכתי - אם אדם יתן לסוחר 10,000 שקלים על מנת שיעשה עסקים בכספו, ולאחר חצי שנה יחזור הסוחר עם 8,000 שקלים, ודאי שנגדיר איש זה כמפסיד ולא כסוחר. אך אם יחזור עם 15,000 שקלים נוכל לומר שהוא סוחר טוב. 'תשאלו כל אדם מעל גיל ארבעים מהו הדבר היקר ביותר?' אמר הרב, 'כל אדם יענה לכם, 'הזמן!' כל קנייני העולם חוזרים, אך הזמן אינו חוזר לעולם! אם כן, הסביר הרב זצ"ל 'רוב אנשי העולם מפסידים! הם לוקחים את הדבר היקר ביותר וקונים אתו דברים חולפים וחוזרים! מי הוא הסוחר הגדול? זה שהופך את הזמן החולף לנצח נצחים! וזו ברכתי - **תהיה סוחר טוב!** תנצל את הזמן היקר, ותחליף אותו בעד הדבר היחיד הטוב ממנו, חיי נצח!

אתם מסתכלים עלי וחושבים - **עד שתגיעו לגיל שלי,** תדעו לכם, זה עובר מהר. הרב זצ"ל רבי אליהו מישקובסקי אמר לבחורים פעם: אם אתם רוצים אל תאמינו לי לשום דבר, אבל תאמינו לי שהזמן עובר מהר.

טבעו הוא לא יכול לעמוד בניסיונות העומדים לפניו.

'תהיה סוחר גדול!'

אמרנו שהרב זצ"ל התבטא באופן מופלג על כוחו המופלג של המשגיח זצוק"ל לראות כל דבר בצורה נכונה. היה זה בעת אשר דנו יחדיו בהבנת דברי הרשב"א על הסוגיא ונשארנו שניהם בחוסר הבנה בדבריו הקדושים, למחרת כאשר הגיע הרב לישיבה ניגש למקומו של המשגיח ואמר: אני עמלתי כל הלילה לתרץ את הרשב"א, האם אתם הצלחתם לישון בלילה? **חייך המשגיח ואמר בהכנעה: איני חושב שזה מתפקידי בעולם להישאר ער בלילה, כדי לבאר רשב"א מוקשה!**

באחת השיחות הביא המשגיח זצוק"ל דוגמה להכרעתו העמוקה של הרב זצ"ל. לבחור אחד הציעו שידון עם בת בעל הבית

סתירה לתענית דיבור. גם אחד מדבר **מה שצריך,** זה לא נגד תענית דיבור, כמו שהתפלה שלו היא לא נגד תענית דיבור. רק יש כאלו שקשה להם, אז הם גודרים את עצמם לגמרי. גם יש כאלו, שהם כל כך יראי חטא, שהם חוששים אפילו לדבר מה שצריך. הרב דסלר היה שרוי בתענית דיבור ואפילו לברך לא הסכים. היה אחד שהציע למי שקיבל שלא לדבר - לכתוב: **'עזור לי שלא לדבר באמצע הסדר!'**

החפץ חיים הראה, שאפשר להרבות לדבר בלי להיכשל בדיבורים אסורים. היה אצל החפץ חיים אחד, שישב ושתק ופניו שחקו, החפץ חיים אמר משל, אם אחד רואה שכמה פעמים הוא שכח לסגור את הדלת ובגלל זה נכנסו בעלי חיים והשחיתו, כיון שהוא רואה שהוא לא יכול לסמוך על עצמו שהוא זכור, הוא סוגר את הדלת ומתחיל לקפוץ דרך הגדר. כך לפעמים אדם לפי טבעו צריך לגדור את עצמו, כיון שהוא רואה שלפי

"הולך בִּישְׁרוֹ יֵאָר ה' וְנִלְוֹז דְרָקָיו בּוֹזְהוֹ" (יד.)

הגר"א מפרש את הפסוק בדרך אחרת. שלמה המלך ע"ה בא ללמדנו איך הדרך הנכונה שהאדם יגדור את עצמו בדברים שהוא רואה שהוא נכשל בהם. לכל אדם ראוי לגדור את עצמו במה שראוי לו לפי אופיו ולפי טבעו, לכן כשרואים מי שנוהג בגדרים מסוימים, שלנו לא נראה שראוי לנהוג כך, אל לנו לבקר אותו, כי אנחנו לא יודעים, מה ראוי לו. לכן, מי שירא את ה' אינו מתחשב בביקורת עליו וממשיך בגדריו. על פי זה פירש את הפסוק 'הולך בישרו' ביושר **הראוי לו,** למרות הביקורת, הוא ירא ה'. אבל מי ש'נלוז דרכיו' סר מגדריו בגלל הביקורת, הוא בוזז ה', כי **הוא מעדיף את הביקורת של בני האדם,** על פני הדרך הראויה לפני ה'.

אגב, אם אחד גודר עצמו בתענית דיבור, לא נראה שאם הוא יענה דרך כתב, זה

להארות והערות
הרב ישראל ארלנר:
ia0527658778@gmail.com

אליבא דהלכתא

נידוני הלכה אקטואלים
לעורר לב המעינים

לימוד בשעת אמירת קדיש

ועד מתי יש לשתוק ולהקשיב. במ"ב [סק"א] כתב וז"ל, 'כיון לשמועה קדיש מפי הש"ץ כדי שידע על מה הוא עונה אמיש"ר ואמן שאחר דאמירן בעלמא. ומשמע דעד אז יש לשתוק ולכוון.

ונראה דבאמירת תתקבל וכו' אין חיוב לשתוק ולכוון. והענין הוא מפני שהוספות אלו אינם מעיקר הקדיש וכדכתב הערוך השולחן [סימן נ"ו סק"ח] שעיקר הקדיש זה עד דאמירן בעלמא והשאר הם תוספות שמוסיפים בענייני שלום משום שהשלום הוא עמוד העולם, עיי"ש.

יודעה בקשתו של הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל בימי חוליו, שכתב שהרוצה להתחזק לרפואתי 'יהיה לי נחת רוח אם יתחזק וישמע בכוונה את קדיש דרבנן ואמן בלי להפסיק בדיבור או איזה פעולה כגון קיפול התפילין וכדומה!'

כעונה, ועיין בספר נוטרי אמן פרק כ"ח הערה ב' שמפלפל בדברי המג"א.

ומטעם זה יש ליזהר להמנע גם מעשיית מלאכה בזמן הקדיש, וכבר הזהיר על כך המ"ב [סימן כ"ה ס"ק נ"ז] 'שלא יפה הם עושים אותם אנשים שמקפלים הטלית והתפילין בעת אמירת קדיש!'

ויש לעיין ממתי חל האיסור ללמוד ולהרהר בד"ת, ועד מתי חל האיסור?

ברמ"א [סי' נ"ו סוף ס"א] כתב שכשמתחיל הש"ץ לומר יתגדל יש לומר 'ועתה יגדל נא כח' וכו'. וכתב המג"א [סק"ו] שיאמר 'יגדל נא' קודם שהתחיל החזן הקדיש, 'דבשעה שהתחיל הש"ץ יתגדל צריך לשמוע ולשתוק' כדי שידע מהו אומר, עכ"ד. והובא דבריו במ"ב [סק"ז]. ומשמע שמשעה שהתחיל יתגדל יש לשתוק ולהקשיב לש"ץ.

יודעים דברי המ"ב [סימן קכ"ד ס"ק י"ז] ש'יש ליהרר מלומר תחנונים או ללמוד בעת חזרת הש"ץ!'

אולם פחות יודעים דברי המ"ב [סימן נ"ו סוף סק"א] ש'בשעה שהחזן אומר קדיש אסור אפי' להרהר בדברי תורה מפני שצריך לכוון הרבה בענין הקדיש'. ונזכר שוב במ"ב סימן קכ"ה סק"א.

והטעם שיש לשתוק ולכוון, כתב המ"ב [סי' נ"ו סק"א וסק"ט"ז] שהוא כדי שידע על מה הוא עונה.

[ובמ"ב סקט"ו נראה שיש עוד טעם שכתב - דצריך להאזין ולהבין מה שאומר הש"ץ וגם שידע אכ"כ על מה הוא עונה. ומדכתב וגם וכו' משמע שזהו טעם נוסף והטעם הראשון הוא שיש דין של שומע כעונה בקדיש וכמו שהזכיר להדיא המגן אברהם [סק"ט] שהוא מקור דברי המ"ב וז"ל, 'מנהג הקדמונים שלא לומר את הקדיש יחד עם הש"ץ, אלא רק אמיש"ר עד המילה יתברך והשאר צריך לשתוק דהא שומע

משנת הלקח

לקח טוב מפרשת השבוע

ערכו העצום של כל מעשה בעבודת ה'

ג/ עמ' רעד), כל ימיו ולילותיו היו מלאים תורה. האנשים שעשו במחיצתו, אינם יכולים לשכוח, עד כמה חושש היה מפני איבוד של דקה אחת בלא תורה ודביקות בהשי"ת. תמיד הא עיניו משוקעות בספר הפתוח לפניו על השולחן, ולכל מקום שהלך החזיק בידיו את הספר "משנה ברורה". אפילו כאשר עסק בענייני פיקוח נפש, והיה שרוי אז במתיחות עצומה, ניצל גם שבריר של דקה, כמו בין חיוג בטלפון לבין השיחה עצמה לעיונים בתורה.

היה זה מראה רגיל בלשכת "בית מדרש גבוה" בלייקווד: רבי אהרן יושב ובידו השנית מחזיק עט ורושם ציונים במחברת של חידושי תורה. או בידו האחת דף המאזן הבנקאי של גרעונות הישיבה, ובידו השניה ספר לעיין בו. לא היתה זאת גאונות בעלמא להקיף הרבה עניינים בבת אחת, כי אם חלק ממהותו. כאשר כל פירור מהכוחות שהכיל, היה נילוש ומושקע בתורה ובדבקות לאלוקים. ובזה הראה לנו כיצד יש להכיר בערכו העצום של כל מעשה בעבודת ה'.

שקיבל, אלא כאילו לא קיבל מימיו. כי מציאותו וקיומו מהפעם היא שלא קיבל, נשארת ללא קבלה.

כך הענין לגבי הפעם המאה ואחת, שהעדרה הוא העדר נצחי, והוא הדין לגבי אותה טיפה של תורה שעליך לקבלה בצימאון כאותם דגים, אם לא קיבלת, ההפסד הוא הרבה יותר גדול מהפסד של טיפה אחת גרידא!

מזה ידון האדם בכל שעה, כאילו כל מצבו הרוחני וכל חיוב עבודת ה' שלו, תלויים ממש ברגע הנוכחי! שכן הרגע שיבוא אחריו, שייך למציאות אחרת לגמרי, וזהו פירוש הכתוב (איוב ז) "לרגעים תבחננו", ואמרו בגמ' (ראש השנה טז): "ר' נתן אומר: אדם נידון בכל שעה", הרגעים עצמם נבחנים, שכן האדם נבחן על כל רגע בפני עצמו, וזהו "לרגעים תבחננו" שהאדם נבחן איך מצבו בכל רגע.

*

הדברים האלה נאים למי שאמרם. לפי המסופר בספר "מוריצי תורה ומוסר" (כר

אלוקים לאשר לא עבדו" - "היינו צדיק היינו עובד אלוקים, היינו רשע וכו', אינו דומה שונה פירקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד". גם כאן בולטת מאד הפעם האחת המבדילה בין עובד אלוקים לבין מי שלא עבדו. לא הוספת את הפעם האחת הנוספת למאה הפעמים שכבר שנית, הינך נחשב בגלל זה למי שאינו עובד אלוקים.

כל אלה מביאים אותנו להגדרה משמעותית מאד לכל עבודת ה' במשך כל ימי חייו. כשם שכל הבריאה נחשבת מצד אחד לדבר אחד שלם, אך הוא מחולק לפרטים, כך ישנם פרטים באדם עצמו במשך כל זמן חייתו. החיות של כל רגע ורגע, נחשבת למציאות בפני עצמה! והמציאות של כל יחידה רגעית נפרדת, נשארת כיחידה בפני עצמה לעולם. לאור זה מובן שאותה הפעם שלא קרא קריאת שמע, הרי בזמן ההוא היה האדם הזה בלי קבלת עול מלכות שמים. וכך נשאר מציאותו מהזמן ההוא לעולם. ואין זה נחשב להעדר קבלה אחת מתוך אלפי קבלות עול מלכות שמים

האם יודעים אנו להעריך באופן נכון, כל מעשה ומעשה שאנו עושים בקיום מצוות התורה ולימודה? האם מייחסים אנו למעשים את ערכיותם, כל אחד לכשעצמו, או שמא אנו רואים אותם כפרט זעיר בתוך המערכת הגדולה של קיום חובותינו בעולמנו?

הגר"א קוטלר זצ"ל הידוע בניצול של כל רגע ללימוד התורה ועמלה וכן למצוות ולזיכוי הרבים, מלמד אותנו פרק במשנת חייו, ומנחה אותנו לרכישת המבט הנכון לכל מעשה ומעשה קטן וגדול. את דבריו הוא מיסד על אדני כמה וכמה מדרשי חז"ל, והראשון שבהם עוסק בפסוק השגור מאד על לשוננו, והוא כתוב בפרשת "ויחי".

יעקב אבינו מברך: "המלאך הגואל אותי מכל רע, יברך את הנערים, ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק, וידגו לרוב בקרב הארץ". מה טמון בחלק האחרון של הברכה "וידגו לרוב בקרב הארץ"? אומר המדרש (בראשית רבה צז, א): "מה דגים הללו גדלים במים, כיון שיוודת טיפה אחת מלמעלה ומקבלים אותה בצימאון כמו שלא טעמו מים מימיהן, כן הן ישראל גדלים במים - בתורה, כיון שהן שומעין דבר חדש מן התורה, מקבלים אותה בצימאון כמו שלא שמעו דבר תורה מימיהן".

הרי לנו גודל החשיבות שיש לייחס לכל מעשה ומעשה, מבלי לשייך אותו לכלל מעשי האדם! עוד אמרו חז"ל בענין זה (ברכות סג): "אדם הקורא קריאת שמע כל ימיו, ויום אחד (!) לא קרא, דומה עליו כמי שלא קרא מעולם!!" לכאורה יש להתפלא מאד, אדם קורא במשך כל שנות חייו שחרית וערבית, ובגלל יום אחד שהחסיר נמחק כל מה שאמר מידי יום ביומו?!

וכן אמרו (תגינה ט): על הפסוק (מלאכי ג) "ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד

להארות והערות
הרב מנחם קלמן:
k0548541508@gmail.com

משנת הש"ר

לקחי הפרשה במשנת
הרש"ר הירש

המלאך הגואל

שמים, הרי אתם מבורכים.

אז, יקרא בכם שמי ושם אבותי, הן שמו ומהותו של עשיו במה שחי על חרבו ולוקח את גורלו בידיו מחוסר אמונה באותה השגחה וגאולה יומיומית, אך שמי ושם אבותי, מהות תפקידנו, יקרא על מי שמכיר בשלוחי של הבורא אף בהסתר פנים ולא רואה בהם גורל עיור שיש להילחם בו.

ד. תמציתה של ברכה זו: וידגו לרוב בקרב הארץ, בקרב אותה ארץ שמתהלכים בה בני אדם ואינם רואים בשטחיות הים את הדגים המקיימים בקרבם חיים משלהם, בעלי תפיסה שונה על החיים, בלי להיות מוטרדים מתפיסות העולם שסביבם. יחשוב לו העולם כולו מה שיחשוב על גורל האדם ומזלו, ואנו בקרב הארץ בחיים משלנו בלא השפעה זרה. המלאך הגואל.

מצופה מהאדם לראות בתבנית זו, הן אין יציאה מגדרי הטבע והתגלות אלוקית המצביעה על כך, אך נדרש מהאדם המכיר את בוראו להאמין שמצב מתמשך זה הוא שליח הבורא להצילו מן הפגעים, ולא חלילה לחשוב שהוא האחראי לגורלו והשולט בכל הניכר לעיניו. ידע הוא שיש המון דברים שניצול מהם, אף שהוא אינו יודע מהם כלל.

ג. והרי ברכתו של יעקב: האלוקים הרועה אותי בגילוי פנים הוא גם המלאך הגואל אותי בהסתר ובצורת מלאכות ושליחות מכל רע, והוא אשר יגאל אתכם בתמידות ובהסתר פנים גם ללא ברכתי, אך אתם הנערים קחו נא ברכתי וראו בגאולה מוסתרת זו אך מלאך ושליח של בורא כל יכול שבחר להנהיג אתכם כך, וכשתחיו בידיעה זו שכל גורלכם ומזלכם הוא שליח בידי

א. בדרך כלל אנו משתמשים בשם גאולה לבטא יציאה מגלות ומצוקה גדולה, אנו מצפים לראות בה את ידו של הבורא כפי שנגלה אל אבותינו בגילוי פנים. אמנם ישנה גאולה נוספת, והיא הגאולה שבכל יום מהפגעים העומדים על האדם להזיקו, הן פגעים הניכרים לעין והן אותם שאין ניכרים לעין, הן פגעי טבע והן פגעי בני אדם.

גאולה מוסתרת זו, אנו מורגלים לקרוא לה מזל או גורל, ולרוב תמידותה קשה לחוש את התרחשותה, עד שנדמה כי האדם מובל בידי גורמים עלומים שקבעו את מסלול חייו, והוא לא נותר לו אלא להיכנע להם, או לחילופין להילחם בהם ולקחת את גורלו בידיו, אך את ההשגחה המצילה אותו בכל רגע אין הוא רואה.

ב. אמת, שאת יד ההשגחה גם לא

ברכת מזל טוב

שלוחה לידידי הרב יצחק

גולדשלאגר שליט"א ולב"ב

הצסורים בלוג' להוצאת העלון

לאור להגל הולדת בניו

ולצחונתו

הרה"ג רבי יעקב שניצלר שליט"א

הצנחני בעצה נבונה

יה"ר שבראובן ושענעון יהיו, ויגדלו

לחירה לחופה ולצנעו ט' לתפארת

הוריהם אצ"א

חכם לכשירצה • הרב יורם גדול

בעקבות השנה ה - 40 שנה לפטירת מורנו הרב זצ"ל

בן יהודה היה מונה שבחם של חכמים. ר"מ חכם וסופר, ר' יהודה חכם לכשירצה, ר"ע אוצר בלום ועוד. מסביר המהר"ץ חיות את התואר "חכם לכשירצה" הניסיון מורה שגם אדם שלם ביותר אינו יכול בכל עת להתפנות לחכמה, כי שהוא בצער או בכעס הדבר קשה ביותר. וזה שבחו של ר' יהודה שבכל עת יכל להיכנס לחכמה ולהשקיע עצמו בדעת ותבונה.

כן 'הרב זצ"ל' שזכה למידת המתנינות, ועל אף יסורי הגוף והנפש שהיו לו, היה שקוע בחכמה וביראה בכל עת, ושמו בזכות זה זכה גם למלכות.

אשר מהרת להראות כעסך גרמו לך שתפסיד את הכהונה והמלכות. שואל ר' אלה לאפיאן צוק"ל ב"לב אליהו", הרי ראובן עשה תשובה, מדוע היה בזה בכדי להפסידו ממלכות וכהונה?

ועונה: מה שניטלו ממנו יתרונות אלו זה לא מחמת עונש, אלא, מי שיש לו מידה זו לא יכול הוא ודורותיו להיות מלך או כהן, ומביא בשם ה"חפץ חיים" שתשובה מועילה למחוק את החטא כמו מכונת כביסה, שמכבסת את הבגדים ונעשים נקיים מכל לכלוך, אבל **כתורים חדשים אין המכונה תופרת.**

הגמרא בגיטין (דף סז ע"א) אומרת: איסי

הרב זצ"ל מיעט מאד במתן שיחות, אך כשהחליט לדבר, הרושם שעשו דבריו היה רב ביותר. זכורה במיוחד שיחה שאמר בערב יום כיפור, היה נדמה שהוא מדבר לעצמו יותר מאשר לצבור השומעים, ובסופה אמר את הדברים המרטיטים שכל כך אפינו את אישיותו: "אני מבקש מחילה מהצבור על דברים שאמרתי שלא הייתי צריך לומר, ועוד יותר על דברים שהייתי צריך לומר ולא אמרת".

היארציית חל כמעט תמיד אחר פרשת ויחי, בו אמר יעקב לראובן: "פחז כמים אל תותר", מסביר רש"י הפחז והבהלה

השבוע יחול היארציית של הרב זצ"ל. "לא קאי איניש אדעתיה דרביה עד ארבעים שנין" (ע"ז ה ע"ב).

אחת התכונות הבולטות שראינו אצל הרב זצ"ל היתה המתנינות והשלטיה העצמית, בכל עת ובכל מצב. זכורני ששכן זקן קשה יום היה מגיע מידי פעם לשיעור כללי - שידוע כמה הרב השקיע בו, וצועק על בחורים, והיו בחורים שקמו בכדי להוציאו מבית המדרש, הרב זצ"ל סימן להם בידו להניח לו, תוך כדי שהוא ממשיך במהלך השיעור. ואכן אותו שכן השתתק תוך זמן קצר ועזב את בית המדרש.

אשרי מי שזכה לראות את פניו, ואפי' אחד כמוני, שראה רק את אחוריו.

המרוממת והאמיתית של הבחור המדובר, עד שהחליט שאין לו שום צורך להפגש עמו, וחזר והודיע שהבחור הוא בן עליה בדרגה גבוהה ביותר, והוא ממליץ בכל לב על השידוך המיוחד הזה. ויפה שעה אחת קודם. ואז התברר שהרב זצ"ל השתית כבר מימי נעוריו את יסודות גדלותו, על התורה בכל כוחותיו, ועל העבודה בכל לבו. יהי רצון שנזכה להמשיך בדרכיו באמת.

בן תורה שיתאים עבור הרבנית ע"ה. כאשר הציעו, עבור הרבנית ע"ה, את מורנו הרב זצ"ל, שהיה מן האריות בישיבת לומזא, הוא החליט לנסוע לישיבה, כדי לעמוד על טיבו של הבחור המדובר. וכשהגיע לישיבה, התחילו להתפלל, רבי יצחק התבונן היטב, איך הבחור אל' קריניקער, עומד ומתפלל כעבדא קמי מרא, רבי יצחק שהיה אדם גדול, התפעל כל כך מעבודת התפילה

היא. שבשעה שהתפילה נאמרת בפה, באותה מידה תצא גם מהלב, וזו הכוונה לכל אשר יקראוהו באמת, שהתפילה תיאמר באופן של "פיו ולבו שווין".

בנוגע לתפילותיו של הרב זצ"ל, שמעתי מהרבנית ע"ה, "מעשה רב", הדוד הגאון רבי יצחק ברמן זצ"ל, שהיה גיסו של הגאון רבי מרדכי שמואל קרול זצ"ל אבי הרבנית ע"ה, שנפטר בדמי ימיו, לקח על עצמו את כל הנושא, של החיפוש והבירורים, אודות

>>> המשך משנת חכמים מעמ' א'

מי שבא במגע עמו.

מתוך כך נבין גם, את פשר תפילותיו המיוחדות של הרב זצ"ל, כי מה שייחד את תפילותיו של הרב, הוא כמו שהבאנו לעיל, מש"נ בילקוט תהלים "קרוב ה' לכל קוראיו, יכול לכל, תלמוד לומר, לכל אשר יקראוהו באמת" וכבר ביארנו לעיל את דברי הילקו"ש.

אך אפשר לבאר בביאור נוסף, שהכוונה

אליהו בהר המוריה

בכדי לתאר אדם רגילים להביא סיפורים, בכדי לתאר דמות מחפשים מעשיות. וכל זאת בכדי לעורר את הדמיון, וללמד מוסר את מי שלא נכח באותו המעשה. אך כשהולנד הרחוקה נמצאו מקרופילים של תלמיד נודד, ובו תמונות כ"כ חיזת ונושמות, מה לנו ולסיפורים. הנה לנו רבנו ר' אליהו בקבלת החורה - מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש...

מחנה
מחבת ספר תורה לע"י רבינו התולד
מח' המסנתי רבי דב' יוסף זי"א
לרכישת שותפות:
077-449-3-559

ע"י כתיבת ס"ת זוכה הוא ובניו לחכמה וגם התורה לא תשתכח ממנו
(ס' החינוך)

וזכנו לקבל שבתות מתוך רוב שמחה

מוקד שבת ברכסים לשירותכם - מרפאת סביון רח' סביון 40
שעות פעילות: ליל שבת: 18:00-20:00 | יום שבת: 8:00-12:00 | טל. 04-664-1025

